

ในพระปรมาภิไธยพระมหากษัตริย์ ศาลรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยที่ ๑๘/๒๕๕๕

วันที่ ๒๖ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๕๕

เรื่อง องค์ประกอบและอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ

ประธานวุฒิสภาทำหน้าที่ประธานรัฐสภา/ผู้ร้อง เสนอเรื่องพร้อมความเห็นเพื่อให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๖ กรณีปัญหาเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (คณะกรรมการ ป.ป.ช.)

ข้อเท็จจริงตามคำร้องและเอกสารประกอบคำร้อง สรุปได้ว่า นายอมร อมรรัตนานนท์ มีหนังสือร้องเรียนต่อประธานวุฒิสภาว่า กรรมการ ป.ป.ช. สามคน คือ นายเกริกเกียรติ พิพัฒน์เสรีธรรม พลโท สวัสดิ์ ออรุ่งโรจน์ และคุณหญิงปรีญา เกษมสันต์ ณ อยุธยา มีชื่อเป็นผู้ดำรงตำแหน่งใน ห้างหุ้นส่วน บริษัท เป็นการกระทำอันฝ่าฝืนรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๘ วรรคหนึ่ง (๓) และวรรคสอง และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๕๒ มาตรา ๑๑ วรรคหนึ่ง (๓) และวรรคสอง

ผู้ร้อง จึงส่งเรื่องให้คณะกรรมการบริหารและการยุติธรรม วุฒิสภา ศึกษาข้อกฎหมาย และข้อเท็จจริง ปรากฏข้อเท็จจริงว่า

ในคราวประชุมวุฒิสภา ครั้งที่ ๑๗ (สมัยสามัญทั่วไป) วันศุกร์ที่ ๒๖ มีนาคม ๒๕๕๒ ที่ประชุมลงมติเลือก นายเกริกเกียรติ ฯ พลโท สวัสดิ์ ฯ และคุณหญิงปรีญา ฯ บุคคลทั้งสามตามหนังสือ ร้องเรียน ให้ดำรงตำแหน่งเป็นกรรมการ ป.ป.ช.

LIRT

กรณีนายเกริกเกียรติ ฯ ปรากฏตามหนังสือรับรองของสำนักงานทะเบียนหุ้นส่วนบริษัท กรุงเทพมหานคร กรมทะเบียนการค้า กระทรวงพาณิชย์ ว่า นายเกริกเกียรติ ฯ มีชื่อเป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดชอบของห้างหุ้นส่วนจำกัด พิษณุการโยธา ไม่ได้ดำรงตำแหน่งเป็นหุ้นส่วนผู้จัดการกรณีไม่ต้องด้วยรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๘ วรรคหนึ่ง (๓) และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๕๒ มาตรา ๑๑ วรรคหนึ่ง (๓)

กรณีพลโท สวัสดิ์ ฯ ผู้ถูกร้องที่ ๑ ปรากฏตามหนังสือรับรองของสำนักงานทะเบียนหุ้นส่วนบริษัทกรุงเทพมหานครว่า มีชื่อเป็นกรรมการบริษัท เดอะ เบสท์ เจเนอรัล คอมมูนิเคชั่น จำกัด ในการชี้แจงต่อคณะกรรมการบริหารและการยุติธรรม วุฒิสภา ผู้ถูกร้องที่ ๑ แสดงสำเนาหนังสือลาออกจากการเป็นกรรมการบริษัท ลงวันที่ ๒๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๐ และวันที่ ๔ มกราคม ๒๕๕๘ ว่า มีการดำเนินการจดทะเบียนเปลี่ยนแปลงการออกจากการเป็นกรรมการบริษัทต่อนายทะเบียนหุ้นส่วนบริษัทกรุงเทพมหานคร ซึ่งเกินสิบห้าวันนับแต่วันที่ได้รับเลือกจากวุฒิสภา

กรณีคุณหญิงปรีญา ฯ ผู้ถูกร้องที่ ๒ ปรากฏตามหนังสือรับรองของสำนักงานทะเบียนหุ้นส่วนบริษัทกรุงเทพมหานครว่า มีชื่อเป็นกรรมการบริษัท วงศ์อมร จำกัด ในการชี้แจงต่อคณะกรรมการบริหารและการยุติธรรม วุฒิสภา ผู้ถูกร้องที่ ๒ ไม่มีหลักฐานเป็นหนังสือแสดงการลาออกจากการเป็นกรรมการบริษัท วงศ์อมร ฯ มีแต่หนังสือของคุณหญิงวนิดา พุนศิริวงศ์ น้องสาว ซึ่งเป็นกรรมการบริษัทดังกล่าวคนหนึ่ง รับรองว่า ผู้ถูกร้องที่ ๒ แสดงเจตนาลาออกจากการเป็นกรรมการบริษัทแล้ว ต่อมาเมื่อวันที่ ๕ มกราคม ๒๕๕๔ มีการดำเนินการจดทะเบียนเปลี่ยนแปลงการออกจากการเป็นกรรมการบริษัทต่อนายทะเบียนหุ้นส่วนบริษัทกรุงเทพมหานคร ซึ่งเกินสิบห้าวันนับแต่วันที่ได้รับเลือกจากวุฒิสภา

ผู้ร้องเห็นว่า เมื่อพิจารณาข้อเท็จจริงและข้อกฎหมายแล้ว กรณีของนายเกริกเกียรติ ฯ ไม่ต้องด้วยรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๘ วรรคหนึ่ง (๓) ประกอบด้วยพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๕๒ มาตรา ๑๑ วรรคหนึ่ง (๓) คงมีปัญหาที่ขอให้พิจารณาวินิจฉัย ดังนี้

๑. กรณีผู้ถูกร้องที่ ๑ ไม่ดำเนินการจดทะเบียนการลาออกจากการเป็นกรรมการบริษัท เดอะ เบสท์ ฯ ต่อนายทะเบียนหุ้นส่วนบริษัทกรุงเทพมหานคร ภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ได้รับเลือกจากวุฒิสภา จะถือว่าเป็นการลาออกจากการเป็นกรรมการบริษัทดังกล่าว ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๘ วรรคสอง ประกอบด้วยพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๕๒ มาตรา ๑๑ วรรคสอง หรือไม่

๒. หากฟังได้ว่า ผู้ถูกร้องที่ ๑ กระทำการฝ่าฝืนรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๘ วรรคหนึ่ง (๓) และวรรคสอง ประกอบด้วยพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๕๒ มาตรา ๑๑ วรรคหนึ่ง (๓) และวรรคสอง จะถือว่าผู้ถูกร้องที่ ๑ ได้รับเลือกให้เป็นกรรมการ ป.ป.ช. มาก่อน หรือไม่

๓. กรณีผู้ถูกร้องที่ ๒ ไม่มีหลักฐานเป็นหนังสือแสดงการลาออกจากการเป็นกรรมการบริษัท วงศ์อมร ฯ ภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ได้รับเลือกจากวุฒิสภา และไม่ได้ดำเนินการจดทะเบียนการลาออกจากการเป็นกรรมการบริษัท วงศ์อมร ฯ ต่อนายทะเบียนหุ้นส่วนบริษัทกรุงเทพมหานคร ภายในกำหนดเวลาข้างต้น จะถือว่า ผู้ถูกร้องที่ ๒ ได้รับเลือกให้เป็นกรรมการ ป.ป.ช. มาก่อน หรือไม่

๔. หากฟังได้ว่า กรรมการ ป.ป.ช. ทั้งสองคน คือ พลโท สวัสดิ์ ฯ และคุณหญิงปรีญา ฯ หรือคนใดคนหนึ่งในสองคนนี้ กระทำการฝ่าฝืนรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๘ วรรคหนึ่ง (๓) และวรรคสอง ประกอบด้วยพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๕๒ มาตรา ๑๑ วรรคหนึ่ง (๓) และวรรคสอง มาตั้งแต่เริ่มแรกแล้วองค์ประกอบของคณะกรรมการ ป.ป.ช. จะมีความถูกต้องสมบูรณ์ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๗ วรรคหนึ่ง ประกอบด้วยพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๕๒ มาตรา ๖ หรือไม่ และหากฟังได้ว่า องค์ประกอบของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ไม่ถูกต้องสมบูรณ์ตั้งแต่ต้น การปฏิบัติหน้าที่ของกรรมการ ป.ป.ช. และคณะกรรมการ ป.ป.ช. จะมีความถูกต้องชอบธรรมตามกฎหมายหรือไม่ เพียงใด

ผู้ร้องพิจารณาแล้วเห็นว่า กรณีเป็นปัญหาเกี่ยวกับการปฏิบัติตามอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ซึ่งเป็นองค์กรตามที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญ จึงอาศัยอำนาจตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๖ เสนอเรื่องพร้อมความเห็นเพื่อให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยเป็นบรรทัดฐานต่อไป

ประเด็นที่ศาลรัฐธรรมนูญต้องพิจารณาเบื้องต้นมีว่า ศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจรับคำร้องไว้พิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๖ หรือไม่

พิจารณาแล้ว ผู้ร้องขอให้พิจารณาวินิจฉัยการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ในกรณีที่กรรมการ ป.ป.ช. บางคนกระทำการฝ่าฝืนรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๘ วรรคหนึ่ง (๓) และวรรคสอง และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๕๒ มาตรา ๑๑ วรรคหนึ่ง (๓) และวรรคสอง ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อองค์ประกอบของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ว่า จะถูกต้องสมบูรณ์มาตั้งแต่ต้นหรือไม่ หากไม่ถูกต้อง การปฏิบัติหน้าที่ของกรรมการ ป.ป.ช. และคณะกรรมการ ป.ป.ช. จะมีความถูกต้องชอบธรรมตามกฎหมายหรือไม่ ถือได้ว่าเป็นปัญหา

เกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ซึ่งเป็นองค์กรตามรัฐธรรมนูญและประธานรัฐสภา ผู้เสนอเรื่องให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัย ศาลรัฐธรรมนูญจึงมีมติด้วยคะแนนเสียงข้างมาก ๕ ต่อ ๕ เสียง ว่า ศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจรับคำร้องนี้ไว้พิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๖ ใน ประธานรัฐสภาทราบ และส่งสำเนาคำร้องให้ผู้ถูกร้องที่ ๑ และผู้ถูกร้องที่ ๒ เพื่อให้ยื่นคำชี้แจงข้อกล่าวหาต่อศาลรัฐธรรมนูญ ตามข้อกำหนดศาลรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๕๑

ผู้ถูกร้องที่ ๑ ยื่นคำชี้แจงลงวันที่ ๗ มีนาคม ๒๕๕๕ แก่ข้อกล่าวหา สรุปได้ว่าได้แสดงเจตนาออกจากการเป็นกรรมการบริษัท เดอะ เบสท์ ๑ เป็นหนังสือ ลงวันที่ ๒๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๕ ยื่นต่อพลเอก เอี่ยมศักดิ์ จุลละจาริตต์ กรรมการผู้มีอำนาจทำการแทนบริษัท เดอะ เบสท์ ๑ เมื่อ ๒๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๐ และพลเอก เอี่ยมศักดิ์ ๑ รับทราบการแสดงเจตนาออกของผู้ถูกร้องในวันนั้นเอง ด้วยการเขียนข้อความ “ทราบ” และลงลายมือชื่อพร้อมตำแหน่งประธานกรรมการบริษัท เดอะ เบสท์ ๑ ลงวันที่ ๒๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๐ ไว้ท้ายหนังสือลาออก ซึ่งเป็นหลักฐานที่แสดงให้ผู้ถูกร้องที่ ๑ ได้ลาออกจากการเป็นกรรมการและมีได้เป็นกรรมการบริษัท เดอะ เบสท์ ๑ ตั้งแต่ ๒๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๐ ส่วนการจดทะเบียนเปลี่ยนแปลงรายชื่อกรรมการบริษัท ๑ นั้น เมื่อผู้ถูกร้องลาออกจากการเป็นกรรมการบริษัท เดอะ เบสท์ ๑ แล้ว ก็ไม่มีสิทธิหรืออำนาจหน้าที่ตามกฎหมายของจดทะเบียนต่อนายทะเบียนหุ้นส่วนบริษัทกรุงเทพมหานคร เพื่อแก้ไขเปลี่ยนแปลงทางทะเบียนคงเป็นอำนาจหน้าที่ของพลเอก เอี่ยมศักดิ์ ๑ กรรมการผู้มีอำนาจทำการแทนบริษัท ๑ เท่านั้นดำเนินการได้ ต่อมา เมื่อปรากฏเป็นข่าวทางสื่อมวลชน ผู้ถูกร้องที่ ๑ ได้ตรวจสอบเอกสารทางทะเบียนพบว่า บริษัท เดอะ เบสท์ ๑ ยังไม่ได้ดำเนินการจดทะเบียนเปลี่ยนแปลงกรรมการบริษัท ๑ ตามหนังสือลาออก จึงติดต่อสอบถามพลเอก เอี่ยมศักดิ์ ๑ ได้รับแจ้งว่า เนื่องจากบริษัท เดอะ เบสท์ ๑ ไม่ประกอบกิจการใดๆ ตลอดมา ตั้งแต่จดทะเบียนตั้งบริษัท ๑ จนถึงทุกวันนี้ และไม่มีการจ้างพนักงานปฏิบัติงานทำให้หลงลืมที่จะต้องไปถอนชื่อผู้ถูกร้องที่ ๑ ออกจากทะเบียน และพลเอก เอี่ยมศักดิ์ ๑ ไปดำเนินการจดทะเบียนเปลี่ยนแปลงกรรมการบริษัท ๑ ให้ตรงตามความเป็นจริง ปรากฏรายละเอียดในสำเนาหนังสือรับรองของนายทะเบียนสำนักงานทะเบียนหุ้นส่วนบริษัทกรุงเทพมหานคร ลงวันที่ ๕ มกราคม ๒๕๕๕ ซึ่งไม่ปรากฏชื่อผู้ถูกร้องที่ ๑ เป็นกรรมการบริษัท เดอะ เบสท์ ๑ แล้ว

การมีหนังสือแสดงเจตนาออกจากการเป็นกรรมการบริษัท เดอะ เบสท์ ๑ ซึ่งกรรมการผู้มีอำนาจทำการแทนบริษัท ๑ รับทราบ เมื่อวันที่ ๒๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๐ โดยยังมีได้จดทะเบียนเปลี่ยนแปลงทางทะเบียนต่อนายทะเบียนหุ้นส่วนบริษัทกรุงเทพมหานคร นั้น ผู้ถูกร้องที่ ๑ เห็น

มีผลเป็นการลาออกจากการเป็นกรรมการบริษัท ฯ โดยชอบด้วยรัฐธรรมนูญ และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ แล้ว ทั้งนี้ ตามนัยคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญ ที่ ๔/๒๕๔๔ ลงวันที่ ๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๔ ผู้ถูกร้องที่ ๑ มิได้กระทำการฝ่าฝืนรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๘ วรรคหนึ่ง (๓) และวรรคสอง และมาตรา ๒๕๗ วรรคสาม ประกอบกับพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๑๔ วรรคหนึ่ง (๓) และวรรคสอง การได้รับเลือกให้เป็นกรรมการ ป.ป.ช. ของผู้ถูกร้อง จึงเป็นไปโดยชอบด้วยกฎหมาย

นอกจากนี้ ผู้ถูกร้องที่ ๑ ยื่นคำให้การเป็นหนังสือ ลงวันที่ ๗ มีนาคม ๒๕๕๔ ของพลเอก เอี่ยมศักดิ์ ฯ พยาน ประกอบคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหา สรุปได้ว่า เมื่อพลเอก เอี่ยมศักดิ์ ฯ ได้รับใบลาออกจากการเป็นกรรมการบริษัท ฯ ลงวันที่ ๒๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๐ ของผู้ถูกร้องที่ ๑ แล้ว เนื่องจากบริษัทมิได้มีการดำเนินกิจการ ไม่มีพนักงานบริษัทประจำ พยานจึงมิได้ดำเนินการจดทะเบียนเปลี่ยนแปลงรายชื่อกรรมการบริษัทในทันที เวลาได้ล่วงเลยมานานจนลืม ต่อมา เมื่อได้รับการสอบถามจากผู้ถูกร้องที่ ๑ พยาน จึงรีบดำเนินการจดทะเบียนแก้ไขโดยถอนชื่อผู้ถูกร้องที่ ๑ ออกจากรายชื่อกรรมการบริษัท ฯ เมื่อวันที่ ๔ มกราคม ๒๕๕๔

ผู้ถูกร้องที่ ๒ ยื่นคำชี้แจงลงวันที่ ๑๕ มีนาคม ๒๕๕๔ แก้ข้อกล่าวหา สรุปได้ว่า เมื่อวันที่ ๒๖ มีนาคม ๒๕๕๒ วุฒิสภามีมติเลือกให้ผู้ถูกร้องที่ ๒ ดำรงตำแหน่งกรรมการ ป.ป.ช. ผู้ถูกร้องที่ ๒ เป็นกรรมการบริษัท อมรเกษม จำกัด บริษัท เกษมวนารมย์ จำกัด และบริษัท วงศ์อมร จำกัด และเขียนบันทึกลาออกจากการเป็นกรรมการบริษัททั้งสามในวันเดียวกัน โดยนายทะเบียนหุ้นส่วนบริษัทกรุงเทพมหานครรับจดทะเบียนแก้ไขเพิ่มเติมรายการในทะเบียน ถอนชื่อผู้ถูกร้องที่ ๒ ออกจากการเป็นกรรมการบริษัท อมรเกษม ฯ และบริษัท เกษมวนารมย์ ฯ และออกหนังสือรับรองให้เมื่อวันที่ ๘ เมษายน ๒๕๕๒ ซึ่งอยู่ในระยะเวลาสิบห้าวันนับแต่วันที่ได้รับเลือกจากวุฒิสภา การที่ผู้ถูกร้องที่ ๒ ลงลายมือชื่อในฐานะผู้ทำบัญชีในแบบนำส่งงบดุล และบัญชีกำไรขาดทุน และในฐานะกรรมการบริษัทในงบดุล และบัญชีกำไรขาดทุน ซึ่งเป็นของบริษัท เกษมวนารมย์ ฯ ในปี ๒๕๕๒ นั้น มิได้ทำในฐานะเป็นลูกจ้างบริษัท เนื่องจากสำเร็จการศึกษาด้านเภสัชศาสตร์ ไม่มีความรู้ทางบัญชี ไม่เคยทำบัญชี การที่ลงลายมือชื่อไปนั้น เป็นการรับรองงบดุลและบัญชีกำไรขาดทุนในรอบปีตามแบบและเป็นชั่วคราวเกี่ยวกับ เพราะเป็นกรรมการบริษัทระหว่างเดือนมกราคม ๒๕๕๒ ถึงเดือนเมษายน ๒๕๕๒ อยู่ในงบดุลปี ๒๕๕๒ การลงลายมือชื่อดังกล่าวมิได้ทำให้กลับมาเป็นกรรมการบริษัท เกษมวนารมย์ ฯ เพราะมีการจดทะเบียนถอนชื่อออกจากการเป็นกรรมการบริษัท เกษมวนารมย์ ฯ แล้ว

กรณีบริษัท วงศ์อมร ฯ นั้น ผู้ถูกร้องที่ ๒ ยื่นหนังสือพร้อมแจ้งด้วยวาจาต่อ คุณหญิง พูนศิริวงศ์ กรรมการผู้มีอำนาจของบริษัทว่า ขอลาออกจากการเป็นกรรมการบริษัท แต่ด้วยเหตุของบริษัท วงศ์อมร ฯ เกี่ยวกับทรัพย์สินของคุณหญิงวนิดา ฯ แต่เพียงผู้เดียว ผู้ถูกร้องที่ ๒ คิดตามว่า คุณหญิงวนิดา ฯ ดำเนินการทางทะเบียนถอนชื่อผู้ถูกร้องที่ ๒ ออกจากการเป็นกบริษัทแล้วหรือไม่ จนปรากฏข่าวทางสื่อมวลชนเมื่อปลายเดือนธันวาคม ๒๕๔๓ ว่า ยังมีชื่อผู้ถูกร้องเป็นกรรมการบริษัท วงศ์อมร ฯ อยู่ จึงสอบถามจากคุณหญิงวนิดา ฯ ซึ่งได้รับการยืนยันว่า ได้รับแจ้งการลาออกเป็นหนังสือและด้วยวาจาตั้งแต่ต้นเดือนเมษายน ๒๕๔๒ ให้คนไปถอนชื่อติดตามเรื่อง และรับว่าจะไปติดตามเรื่องให้ ผู้ถูกร้องที่ ๒ เห็นว่า ตามประมวลกฎหมายแพ่งและมาตรา ๑๑๖๗ ประกอบมาตรา ๘๒๖ มาตรา ๘๒๗ และมาตรา ๓๘๖ นั้น การลาออกจากการกรรมการบริษัท วงศ์อมร ฯ สามารถกระทำได้ โดยแสดงเจตนาเป็นหนังสือหรือด้วยวาจาต่อผู้ของบริษัท ฯ และกฎหมายไม่ได้บัญญัติให้ผู้ประสงค์จะลาออก ต้องนำความไปจดทะเบียนต่อนายหุ้นส่วนบริษัทเพื่อถอนชื่อตัวเองออกจากทะเบียน ดังนั้น การที่ผู้ถูกร้องที่ ๒ บอกเลิกการเป็นกบริษัท ด้วยการแสดงเจตนาลาออกเป็นหนังสือและด้วยวาจาต่อคุณหญิงวนิดา ฯ กรรมการผู้มีของบริษัท ฯ ย่อมมีผลทำให้การเป็นกรรมการบริษัทของผู้ถูกร้องที่ ๒ สิ้นไปทันที โดยผู้ถูกร้องไม่จำเป็นต้องไปดำเนินการให้มีการเปลี่ยนแปลงหลักฐานทางทะเบียนที่กรมทะเบียนการค้า กพาณิชย์ ทั้งนี้ ตามนัยคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ ที่ ๔/๒๕๔๔ ลงวันที่ ๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๔

ผู้ถูกร้องที่ ๒ ยื่นคำให้การเป็นหนังสือ ลงวันที่ ๑๕ มีนาคม ๒๕๔๔ ของคุณหญิง พยาน ประกอบคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหา สรุปได้ว่า เมื่อประมาณวันที่ ๑ - ๓ เมษายน พยานในฐานะกรรมการผู้มีอำนาจลงลายมือชื่อผูกพันบริษัท วงศ์อมร ฯ ได้รับแจ้งจากคุณหญิง เป็นหนังสือและด้วยวาจาว่า ขอลาออกจากการเป็นกรรมการบริษัท วงศ์อมร ฯ เนื่องจากได้เป็นกรรมการ ป.ป.ช. แต่พยานจำไม่ได้ว่า ให้ผู้ใดไปดำเนินการถอนชื่อ และไม่ได้คิด เพราะผู้ถูกร้องที่ ๒ ไม่เคยทำกิจกรรมใดๆ ร่วมกับบริษัท ฯ และไม่เคยได้รับผลประโยชน์ตอบบริษัท ฯ ด้วย ต่อมา เมื่อมีข่าวทางสื่อมวลชนเกี่ยวกับผู้ถูกร้องที่ ๒ ประมาณเดือนธันวาคม ผู้ถูกร้องที่ ๒ จึงสอบถามพยาน พยานตรวจสอบ และพบว่ายังไม่ได้ดำเนินการแก้ไขทางรวมทั้งได้ค้นหาค้นหาบันทึกการขอลาออกจากการเป็นกรรมการของผู้ถูกร้องที่ ๒ แต่ไม่พบ อย่างไรก็ตาม ขอรับรองว่า ผู้ถูกร้องที่ ๒ ลาออกจากการเป็นกรรมการบริษัท วงศ์อมร ฯ แล้ว ตั้งแต่เมื่อ วันที่ ๑ - ๓ เมษายน ๒๕๔๒ เหตุที่พยานไม่ได้จดทะเบียนแก้ไขทางทะเบียนในเวลานั้น เห็นพยานลืม และปัจจุบันดำเนินการจดทะเบียนแก้ไขแล้ว ปรากฏรายละเอียดตามสำเนาหนังสือของสำนักงานทะเบียนหุ้นส่วนบริษัทกรุงเทพมหานคร ซึ่งออกให้ ณ วันที่ ๓๐ มกราคม ๒๕๔๔

นอกจากนี้ ผู้ถูกร้องที่ ๒ มีความเห็นเกี่ยวกับการสรรหาและการเลือกกรรมการ ป.ป.ช. ซึ่งรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๗ วรรคสาม ให้นำรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๗ และมาตรา ๒๕๘ มาใช้บังคับโดยอนุโลมว่า เป็นขั้นตอนก่อนมีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่ง เมื่อบุคคลได้รับเลือกจากที่ประชุมวุฒิสภาให้เป็นกรรมการ ป.ป.ช. แล้ว “ผู้ที่ได้รับเลือก” ต้องลาออกจากการเป็นบุคคลตามมาตรา ๒๕๘ วรรคหนึ่ง (๑) (๒) หรือ (๓) หรือแสดงหลักฐานให้เป็นที่เชื่อได้ว่า ตนได้เลิกประกอบวิชาชีพอิสระดังกล่าวแล้ว ซึ่งต้องดำเนินการภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ได้รับเลือก หากไม่ดำเนินการ ถือว่าผู้ได้รับเลือกไม่เคยได้รับเลือกเป็นกรรมการ ป.ป.ช. ซึ่งวุฒิสภาต้องเริ่มกระบวนการสรรหาและเลือกใหม่ตามมาตรา ๒๕๗ สำหรับคณะกรรมการ ป.ป.ช. ชุดนี้ ผ่านกระบวนการสรรหาและเลือกมาแล้ว และพระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้งประธานกรรมการคนหนึ่ง และกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิอีกแปดคน ซึ่งประธานวุฒิสกาลงนามรับสนองพระบรมราชโองการแต่งตั้งเรียบร้อยแล้ว บุคคลทั้งเก้าคนจึงเป็นคณะกรรมการ ป.ป.ช. ครบองค์ประกอบตามมาตรา ๒๕๗ วรรคหนึ่ง โดยสมบูรณ์ และขอด้วยกฎหมาย หากต่อมา ปรากฏว่า กรรมการ ป.ป.ช. คนหนึ่งคนใด ต้องพ้นจากตำแหน่งตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๗ วรรคสาม เพราะกระทำการอันเป็นการฝ่าฝืน มาตรา ๒๕๘ มาตรา ๒๖๐ วรรคสอง ก็บัญญัติให้กรรมการ ป.ป.ช. ที่เหลืออยู่ปฏิบัติหน้าที่ต่อไปได้ ตราบใดที่ศาลรัฐธรรมนูญซึ่งเป็นผู้มีอำนาจชี้ขาดยังไม่ได้วินิจฉัยว่า กรรมการ ป.ป.ช. ผู้นั้นกระทำการฝ่าฝืนมาตรา ๒๕๘ ผู้นั้นก็ยังคงเป็นกรรมการ ป.ป.ช. อยู่ต่อไปจนกว่าจะพ้นจากตำแหน่งโดยผลของกฎหมายเนื่องจากเหตุอื่น

สำหรับการพ้นจากตำแหน่งเพราะศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยชี้ขาดว่า กระทำการฝ่าฝืน มาตรา ๒๕๘ จะมีผลเมื่อใดนั้น หลักของกฎหมายมหาชนยืนยันโดยชัดเจนว่า เจ้าหน้าที่ของรัฐที่ได้ผ่านกระบวนการแต่งตั้งโดยชอบ และดำรงตำแหน่งที่ต้องปฏิบัติภารกิจอย่างใดย่อมมีอำนาจหน้าที่ดำเนินการตามภารกิจที่กฎหมายกำหนดสำหรับตำแหน่งดังกล่าวอยู่โดยสมบูรณ์ แม้จะมีการโต้แย้งจากผู้ที่เกี่ยวข้องว่า คุณสมบัติไม่ครบถ้วนหรือมีลักษณะต้องห้ามก็ตาม จนกว่าจะมีการวินิจฉัยชี้ขาดถึงที่สุดขององค์กรที่กฎหมายกำหนดให้เป็นผู้นิจฉัยชี้ขาด เพื่อให้บริการสาธารณะสามารถดำเนินการต่อไปได้ และประโยชน์สาธารณะได้รับความคุ้มครอง หากปรากฏในภายหลังว่าเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้นั้นขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามจริงดังที่มีคำคัดค้าน รัฐซึ่งเป็นผู้มอบหมายให้เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้นั้นปฏิบัติหน้าที่เพื่อสาธารณะก็ชอบที่จะต้องคุ้มครองประโยชน์ของปัจเจกชนแต่ละคนและประโยชน์สาธารณะที่อาจได้รับผลกระทบจากการปฏิบัติหน้าที่ไปก่อนที่จะมีการวินิจฉัยชี้ขาดในเรื่องคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามของเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้นั้น ซึ่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๕

มาตรา ๑๕ บัญญัติรับรองหลักการนี้ว่า “ถ้าปรากฏภายหลังว่าเจ้าหน้าที่หรือกรรมการในคณะที่มีอำนาจพิจารณาทางปกครองใดขาดคุณสมบัติ หรือมีลักษณะต้องห้าม หรือการแต่งตั้งไม่กฎหมาย อันเป็นเหตุให้ผู้นั้นต้องพ้นจากตำแหน่งการพ้นจากตำแหน่งเช่นนี้ไม่กระทบกระทำการใดที่ผู้นั้นได้ปฏิบัติไปตามอำนาจหน้าที่” และรัฐธรรมนูญ มาตรา ๕๗ นำหลักการดังกล่าว การพ้นจากตำแหน่งของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภาด้วย โดยบัญญัติว่า “การตำแหน่งของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภาภายหลังวันที่สมาชิกภาพสิ้นสุดลง ศาลรัฐธรรมนูญมีคำวินิจฉัยว่า สมาชิกภาพของสมาชิกคนใดคนหนึ่งสิ้นสุดลง ย่อมไม่กระทบกิจการที่สมาชิกผู้นั้นได้กระทำไปในหน้าที่สมาชิก รวมทั้งการได้รับเงินประจำตำแหน่งหรือตอบแทนอย่างอื่นก่อนที่สมาชิกผู้นั้นออกจากตำแหน่ง หรือก่อนที่ประธานแห่งสภาที่ผู้นั้นเป็น ได้รับแจ้งคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ แล้วแต่กรณี เว้นแต่ในกรณีที่ออกจากตำแหน่งเพราะเหตุได้รับเลือกตั้งโดยไม่ชอบด้วยกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนและสมาชิกวุฒิสภา ให้คืนเงินประจำตำแหน่งและประโยชน์ตอบแทนอย่างอื่นที่ผู้นั้นได้รับมา การดำรงตำแหน่งดังกล่าว” นอกจากนี้ รัฐธรรมนูญได้ขยายหลักการในเรื่องการไม่มีผลย้อนหลังให้พ้นจากตำแหน่งของเจ้าหน้าที่ของรัฐนี้ไปถึงองค์กรตรวจสอบที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญโดยบัญญัติ มาตรา ๑๕๒ ให้นำมาตรา ๕๗ มาใช้กับการขาดคุณสมบัติ หรือมีลักษณะต้องห้ามหรือการอันต้องห้ามของคณะกรรมการการเลือกตั้งด้วย

จากบทบัญญัติดังกล่าวจะเห็นได้ว่า หลักในเรื่องการไม่มีผลย้อนหลังในการพ้นจากของเจ้าหน้าที่ของรัฐนี้ไม่เพียงแต่เป็นหลักการใช้สำหรับเจ้าหน้าที่ที่ใช้อำนาจหน้าที่ในทางปกครอง รัฐธรรมนูญรับรองหลักการนี้เป็นการทั่วไป โดยกำหนดให้ใช้กับสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภา และองค์กรควบคุมตรวจสอบอิสระที่จัดตั้งขึ้นตามรัฐธรรมนูญด้วย

คณะกรรมการ ป.ป.ช. เป็นองค์กรควบคุมตรวจสอบในภาคมหาชน ต้องอยู่ภายใต้ไม่มีส่วนได้เสียของเจ้าหน้าที่ และหลักความต่อเนื่องสม่ำเสมอของบริการสาธารณะ อันเป็นพื้นฐานทางกฎหมายของเจ้าหน้าที่ของรัฐ และขององค์กรที่ปฏิบัติหน้าที่ในภาคมหาชน การที่รัฐธรรมนูญบัญญัติรับรองหลักการนี้ไว้สำหรับการพ้นจากตำแหน่งของสมาชิกสภาผู้แทนและสมาชิกวุฒิสภา ในมาตรา ๕๗ และบัญญัติรับรองหลักการนี้ไว้สำหรับกรรมการในคณะกรรมการเลือกตั้งอันเป็นองค์กรตรวจสอบตามรัฐธรรมนูญที่มีฐานะเช่นเดียวกับคณะกรรมการ ในมาตรา ๑๕๒ ก็ยังเป็นการรับรองหลักการดังกล่าวว่า เป็นหลักการที่จะต้องใช้กับองค์กรใช้อำนาจตรวจสอบควบคุมการใช้อำนาจตามรัฐธรรมนูญขององค์กรอื่นๆ ในฐานะบทกฎหมายที่

อย่างยิ่งด้วยนั่นเอง ดังนั้น หากศาลรัฐธรรมนูญจะวินิจฉัยว่า กรรมการ ป.ป.ช. คนใดขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามในการดำรงตำแหน่ง คำวินิจฉัยดังกล่าวย่อมจะไม่มีผลกระทบต่อการทำงานของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ที่ได้ดำเนินการเสร็จสิ้นมาแล้วก่อนหน้าการวินิจฉัยดังกล่าว

ศาลรัฐธรรมนูญออกนั่งพิจารณาเพื่อฟังคำแถลงของคู่กรณีและสืบพยานในวันที่ ๒๒ มีนาคม ๒๕๕๔ โดยอนุญาตให้มีการแถลงและสืบพยานได้เฉพาะประเด็นในคำร้อง ซึ่งในส่วนของผู้ถูกร้องที่ ๒ จะมีกรณีเกี่ยวกับการดำรงตำแหน่งกรรมการบริษัท วงศ์อมร ฯ เพียงบริษัทเดียวเท่านั้น

ประธานรัฐสภา/ผู้ร้อง โดยนายคำนวณ ชโลปถัมภ์ สมาชิกวุฒิสภา ผู้รับมอบอำนาจแถลงศาลสรุปข้อเท็จจริงตามคำร้องและแถลงเพิ่มเติมว่า ผู้ถูกร้องที่ ๑ และผู้ถูกร้องที่ ๒ ลาออกจากการเป็นกรรมการบริษัทเกินสิบห้าวันนับแต่วันที่ได้รับเลือกจากวุฒิสภาให้เป็นกรรมการ ป.ป.ช. เป็นผลให้ผู้ถูกร้องที่ ๑ และผู้ถูกร้องที่ ๒ เป็นกรรมการ ป.ป.ช. โดยมีคุณสมบัติไม่ครบถ้วนหรือมีลักษณะต้องห้ามทำให้องค์ประกอบของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ไม่สมบูรณ์มาตั้งแต่เริ่มแรกตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๔ ประกอบกับพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๖ ผู้ร้องจึงขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยเป็นบรรทัดฐานว่า การกระทำความผิดที่ถือว่าเป็นการลาออกโดยชอบด้วยรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๘ วรรคหนึ่ง (๓) และวรรคสอง และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๕๒ มาตรา ๑๑ วรรคหนึ่ง (๓) และวรรคสอง

ผู้ร้องตอบการซักค้านของผู้ถูกร้องที่ ๒ โดยนายกล้าณรงค์ จันทิก เลขานุการคณะกรรมการ ป.ป.ช. ผู้รับมอบอำนาจ ว่า ผู้ร้องมีความเห็นว่า การลาออกตามความหมายของรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๔ ประกอบกับพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๑๑ ต้องเป็นกรณีที่มีหลักฐานชัดเจน การลาออกด้วยวาจาไม่น่ารับฟังได้ จึงเชื่อถือหลักฐานที่เป็นหนังสือลาออกของผู้ถูกร้องที่ ๑ แม้ว่าจะยังไม่ได้จดทะเบียนทันทีหลังจากยื่นหนังสือลาออก ส่วนผู้ถูกร้องที่ ๒ ไม่มีหลักฐานที่เป็นหนังสือลาออก มีแต่พยานบุคคล คือ คุณหญิงวนิดา ฯ ให้ถ้อยคำต่อคณะกรรมการการกบริหารและการยุติธรรมว่า “เรื่องนี้ดิฉันได้รับหนังสือจากคุณหญิงปรีญา ฯ แลเวลานี้ยังไม่พบว่าอยู่ที่ใด จะทำขึ้นใหม่ก็ไม่ทราบว่าจะทำทำไม...” จึงรับฟังไม่ได้ว่า มีการลาออกแล้ว

ผู้ถูกร้องที่ ๑ ไม่ติดใจซักค้าน และนำพยานบุคคล คือ พลเอก เอี่ยมศักดิ์ ฯ เบิกความยืนยันคำให้การเป็นหนังสือของพยานที่ผู้ถูกร้องที่ ๑ ยื่นศาลไว้แล้ว

ศาลให้ผู้ร้องซักถามผู้แทนกรมทะเบียนการค้า ซึ่งเป็นพยานที่ศาลมีหนังสือเรียกมา คือนางสาวสุภาภรณ์ ใจอ่อนนุ่ม และให้ผู้รับมอบอำนาจจากผู้ถูกร้องที่ ๑ และผู้ถูกร้องที่ ๒ ซักค้าน

สรุปคำเบิกความของพยานได้ว่า ผลของการลาออกจากตำแหน่งกรรมการบริษัท ระหว่างกรรมการจะใช้ความผูกพันกันระหว่างการเป็นตัวการกับตัวแทน เมื่อตัวแทนแจ้งความประสงค์ด้วยวาจาหรือลายลักษณ์อักษรว่า ขอลาออกจากการเป็นกรรมการบริษัทต่อตัวการ คือ กรรมการผู้มีอำนาจกระทำการแทนบริษัท ก็ถือว่ามีผลเป็นการลาออกจากรายการระหว่างกรรมการผู้นั้นกับ แต่จะมีผลผูกพันบุคคลภายนอกต่อเมื่อกรรมการผู้มีอำนาจของบริษัทได้นำความนั้นไปจดทะเบียนนายทะเบียนหุ้นส่วนบริษัท กรมทะเบียนการค้า กระทรวงพาณิชย์ การดำเนินการจดทะเบียนกรรมการบริษัทลาออก เป็นหน้าที่ของบริษัท ไม่ใช่เป็นหน้าที่ของผู้ที่ลาออกจากการเป็นกรรมการ

ปัญหาที่ศาลรัฐธรรมนูญจะต้องพิจารณาวินิจฉัยมี ๓ ประเด็น ดังนี้

ประเด็นที่ ๑ การที่ผู้ถูกร้องที่ ๑ ไม่ได้จดทะเบียนการลาออกจากการเป็นกรรมการ เดอะ เบสท์ ฯ ต่อนายทะเบียนหุ้นส่วนบริษัทกรุงเทพมหานคร ภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่รับจากวุฒิสภาเป็นการกระทำการฝ่าฝืนรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๘ วรรคหนึ่ง (๓) และวรรค หรือไม่

ประเด็นที่ ๒ การที่ผู้ถูกร้องที่ ๒ ไม่มีหลักฐานเป็นหนังสือแสดงการลาออกจากรวมกรรมการบริษัท วงศ์อมร ฯ ภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่รับเลือกจากวุฒิสภา และไม่ได้จดทะเบียนการลาออกจากการเป็นกรรมการบริษัทดังกล่าวต่อนายทะเบียนหุ้นส่วนบริษัทกรุงเทพมหานคร กำหนดเวลาข้างต้นเป็นการกระทำการฝ่าฝืนรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๘ วรรคหนึ่ง (๓) และวรรค หรือไม่

ประเด็นที่ ๓ หากฟังได้ว่า กรรมการ ป.ป.ช. ทั้งสองคน คือ ผู้ถูกร้องที่ ๑ และผู้ถูกร้อง หรือคนใดคนหนึ่งในสองคนนี้ กระทำการฝ่าฝืนรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๘ วรรคหนึ่ง (๓) และวรรค มาตั้งแต่เริ่มแรกแล้ว องค์ประกอบของคณะกรรมการ ป.ป.ช. จะมีความถูกต้องสมบูรณ์ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๗ วรรคหนึ่ง หรือไม่ และหากฟังได้ว่า องค์ประกอบของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ไม่ถูกต้อง มาตั้งแต่ต้น การปฏิบัติหน้าที่ของกรรมการ ป.ป.ช. และคณะกรรมการ ป.ป.ช. จะถูกต้องหรือ เพียงใด

รัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๗ บัญญัติว่า

“คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ประกอบด้วยประธานกรรมการคน และกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิอื่นอีกแปดคน ซึ่งพระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้ง ตามคำแนะนำของวุฒิสภา

กรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติต้องเป็นผู้ซึ่งมีความซื่อสัตย์สุจริต ที่ประจักษ์ มีคุณสมบัติ และไม่มีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๒๕๖

การสรรหาและการเลือกกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติให้นำบทบัญญัติ มาตรา ๒๕๗ และมาตรา ๒๕๘ มาใช้บังคับโดยอนุโลม ทั้งนี้ โดยให้คณะกรรมการสรรหากรรมการ ป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติจำนวนสิบห้าคน ประกอบด้วย ประธานศาลฎีกา ประธาน ศาลรัฐธรรมนูญ ประธานศาลปกครองสูงสุด อธิการบดีของสถาบันอุดมศึกษาของรัฐที่เป็นนิติบุคคล ทุกแห่งซึ่งเลือกกันเองให้เหลือเจ็ดคน ผู้แทนพรรคการเมืองทุกพรรคที่มีสมาชิกเป็นสมาชิกสภาผู้ร ายราษฎรพรรคละหนึ่งคน ซึ่งเลือกกันเองให้เหลือห้าคน เป็นกรรมการ

ให้ประธานวุฒิสภาลงนามรับสนองพระบรมราชโองการแต่งตั้งประธานกรรมการและกรรมการ ป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ”

มาตรา ๒๕๘ บัญญัติว่า

“ประธานศาลรัฐธรรมนูญและตุลาการศาลรัฐธรรมนูญต้อง

(๑) ไม่เป็นข้าราชการซึ่งมีตำแหน่งหรือเงินเดือนประจำ

(๒) ไม่เป็นพนักงานหรือลูกจ้างของหน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือราชการส่วนท้องถิ่น หรือไม่เป็นกรรมการหรือที่ปรึกษาของรัฐวิสาหกิจ หรือของหน่วยงานของรัฐ

(๓) ไม่ดำรงตำแหน่งใดในห้างหุ้นส่วน บริษัท หรือองค์การที่ดำเนินธุรกิจโดยมุ่งหาผลกำไร หรือรายได้มาแบ่งปันกัน หรือเป็นลูกจ้างของบุคคลใด

(๔) ไม่ประกอบวิชาชีพอิสระอื่นใด

ในกรณีที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกา ที่ประชุมใหญ่ศาลปกครองสูงสุด หรือวุฒิสภา แล้วแต่จะ เลือกบุคคลตาม (๑) (๒) (๓) หรือ (๔) โดยได้รับความยินยอมของบุคคลนั้น ผู้ได้รับเลือก จะเริ่มปฏิบัติหน้าที่ได้ต่อเมื่อตนได้ลาออกจากการเป็นบุคคลตาม (๑) (๒) หรือ (๓) หรือแสดงหลักฐาน ให้เป็นที่เชื่อได้ว่าตนได้เลิกประกอบวิชาชีพอิสระดังกล่าวแล้ว ซึ่งต้องกระทำภายในสิบห้าวันนับ วันที่ได้รับเลือก แต่ถ้าผู้นั้นมิได้ลาออกหรือเลิกประกอบวิชาชีพอิสระภายในเวลาที่กำหนด ให้ถือ ผู้นั้นมิได้เคยรับเลือกให้เป็นตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ และให้นำบทบัญญัติมาตรา ๒๖๑ มาใช้บังคับ

มาตรา ๒๕๗ วรรคสาม บัญญัติว่า

“การสรรหาและการเลือกกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติให้นำบทบัญญัติ มาตรา ๒๕๗ และมาตรา ๒๕๘ มาใช้บังคับโดยอนุโลม....”

ดังนั้น กรรมการ ป.ป.ช. จึงต้องไม่เป็น หรือดำรงตำแหน่ง หรือประกอบวิชาชีพอิสระอื่น ตามที่มาตรา ๒๕๘ วรรคหนึ่ง (๑) ถึง (๔) บัญญัติไว้ หากผู้ที่ได้รับเลือกให้เป็นกรรมการ ป.ป เป็นบุคคลตามมาตรา ๒๕๘ วรรคหนึ่ง (๑) ถึง (๔) บุคคลนั้นจะเริ่มปฏิบัติหน้าที่ได้ต่อเมื่อได้ลา

จากการเป็นบุคคลตาม (๑) (๒) หรือ (๓) หรือแสดงหลักฐานให้เป็นที่เชื่อได้ว่า ได้เลิกปรั
วิชาชีพอิสระดังกล่าวแล้ว โดยต้องกระทำภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ได้รับเลือก หากไม่ดำเนิน
ให้ถือว่า บุคคลนั้นมิได้เคยรับเลือกเป็นกรรมการ ป.ป.ช.

ประเด็นที่ ๑ การที่ผู้ถูกร้องที่ ๑ ไม่ได้จดทะเบียนการลาออกจากการเป็นกรรมการ :
เดอะ เบสท์ ฯ ต่อนายทะเบียนหุ้นส่วนบริษัทกรุงเทพมหานคร ภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ได้รับ
จากวุฒิสภา เป็นการกระทำการฝ่าฝืนมาตรา ๒๕๘ วรรคหนึ่ง (๓) และวรรคสอง หรือไม่

ผู้ร้องอ้างพยานเอกสาร คือ หนังสือรับรองของสำนักงานทะเบียนหุ้นส่วนบริษัทกรุงเทพม
ออกให้ ณ วันที่ ๓ มกราคม ๒๕๔๔ ว่า ผู้ถูกร้องที่ ๑ ยังมีชื่อเป็นกรรมการ บริษัท เดอะ เบ
เพราะมีการจดทะเบียนเปลี่ยนแปลงกรรมการ คือ ผู้ถูกร้องที่ ๑ ออกจากการเป็นกรรมการบริษัทดัง
เมื่อวันที่ ๔ มกราคม ๒๕๔๔ ปรากฏตามหนังสือรับรองของสำนักงานทะเบียนหุ้นส่วน
กรุงเทพมหานคร ซึ่งเป็นการดำเนินการจดทะเบียนในภายหลังและเกินสิบห้าวันนับแต่วันที่ได้รับ
จากวุฒิสภา

ผู้ถูกร้องที่ ๑ อ้างพยานเอกสารในชั้นคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาและชั้นสืบพยาน คือ
หนังสือลาออกจากการเป็นกรรมการบริษัท เดอะ เบสท์ ฯ ลงวันที่ ๒๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๐
พลเอก เอี่ยมศักดิ์ ฯ ประธานกรรมการและกรรมการผู้มีอำนาจของบริษัท ฯ ลงลายมือชื่อรับ
วันที่ ๒๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๐ และอ้างพลเอก เอี่ยมศักดิ์ ฯ เป็นพยานบุคคลยืนยันคำให้การ
หนังสือที่ยื่นต่อศาลว่า ตั้งแต่จดทะเบียนจัดตั้งบริษัทนี้ เมื่อวันที่ ๒๒ มีนาคม ๒๕๓๕ จนถึงปี
บริษัทยังไม่ได้ดำเนินพาณิชย์กิจแต่อย่างใด ไม่เคยมีทั้งรายได้หรือรายจ่าย และไม่เคยจ้างพนักงาน
เมื่อได้รับหนังสือลาออกจากการเป็นกรรมการบริษัทจากผู้ถูกร้องที่ ๑ แล้ว พยานจึงมิได้ดำเนิน
จดทะเบียนเปลี่ยนแปลงรายชื่อกรรมการบริษัททันที จนกระทั่งสิ้น ต่อมา เมื่อได้รับการสอบถาม
ผู้ถูกร้องที่ ๑ พยานจึงรีบดำเนินการจดทะเบียนแก้ไขโดยถอนชื่อผู้ถูกร้องที่ ๑ ออกจากรายชื่อกร
บริษัทเมื่อวันที่ ๔ มกราคม ๒๕๔๔

ศาลรัฐธรรมนูญมีคำวินิจฉัยที่ ๔/๒๕๔๔ ลงวันที่ ๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๔ กำหนดหลัก
ทั่วไป ว่าด้วยการพ้นจากตำแหน่งในบริษัทไว้ ๔ ประการ สรุปได้ว่า ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพ
มาตรา ๑๑๖๗ ประกอบมาตรา ๘๒๖ วรรคหนึ่ง มาตรา ๘๒๗ วรรคหนึ่ง และมาตรา ๓๕๖ วรร
และวรรคสอง การลาออกจกตำแหน่งในบริษัทสามารถกระทำได้ตลอดเวลาโดยผู้ประสงค์จะลา
ต้องแสดงเจตนาต่อผู้มีอำนาจของบริษัท โดยอาจทำเป็นหนังสือหรือด้วยวาจาก็ได้ เพราะกฎ
ไม่ได้บัญญัติให้ผู้ประสงค์จะลาออกต้องนำความไปจดทะเบียนต่อนายทะเบียนหุ้นส่วนบริษัทเพื่อล
ตัวเองออกจากทะเบียน เป็นหน้าที่ของกรรมการผู้มีอำนาจของบริษัทดำเนินการจดทะเบียนต่อนายทะเบียน

พิจารณาแล้ว ผู้ถูกร้องที่ ๑ แสดงเจตนาลาออกจากการเป็นกรรมการบริษัท เดอะ เบสท์ เป็นหนังสือลงวันที่ ๒๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๐ ขึ้นต่อพลเอก เอี่ยมศักดิ์ ฯ กรรมการผู้มีอำนาจของบริษัท ซึ่งลงลายมือชื่อรับทราบเมื่อวันที่ ๒๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๐ โดยพลเอก เอี่ยมศักดิ์ ฯ เบิกความยื่นต่อศาลว่า ได้รับทราบการลาออกจริง การลาออกจากการเป็นกรรมการบริษัทของผู้ถูกร้องที่ ๑ จึงมีตั้งแต่วันที่ ๒๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๐ ซึ่งเป็นเวลาก่อนที่ผู้ถูกร้องที่ ๑ ได้รับเลือกเป็นกรรมการ ป.ป. การจดทะเบียนการลาออกจากการเป็นกรรมการบริษัทของผู้ถูกร้องที่ ๑ ต่อนายทะเบียนหุ้นส่วนบริษัท กรุงเทพมหานคร เมื่อวันที่ ๔ มกราคม ๒๕๕๔ จึงเป็นการรับรองการลาออกจากการเป็นกรรมการบริษัท ซึ่งมีผลตั้งแต่วันที่ ๒๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๐ ดังนั้น ณ วันที่ ๒๖ มีนาคม ๒๕๕๒ ที่วุฒิสภามีมติเลือกผู้ถูกร้องที่ ๑ เป็นกรรมการ ป.ป.ช. ผู้ถูกร้องที่ ๑ มิได้ดำรงตำแหน่งกรรมการบริษัท เดอะ เบสท์ อันเป็นข้อห้ามตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๘ วรรคหนึ่ง (๓) จึงมิได้กระทำการฝ่าฝืนรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๘ วรรคสอง ทั้งนี้ ตามนัยคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ ๔/๒๕๕๔ ลงวันที่ ๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๔ ผู้ถูกร้องที่ ๑ จึงได้รับเลือกเป็นกรรมการ ป.ป.ช. โดยชอบด้วยรัฐธรรมนูญ

ประเด็นที่ ๒ การที่ผู้ถูกร้องที่ ๒ ไม่มีหลักฐานเป็นหนังสือแสดงการลาออกจากการเป็นกรรมการบริษัท วงศ์อมร ฯ ภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ได้รับเลือกจากวุฒิสภา และไม่ได้จดทะเบียนการลาออกจากการเป็นกรรมการบริษัทดังกล่าวต่อนายทะเบียนหุ้นส่วนบริษัทกรุงเทพมหานคร ภายกำหนดเวลาข้างต้น เป็นการกระทำการฝ่าฝืนรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๘ วรรคหนึ่ง (๓) และวรรคสองหรือไม่

ผู้ร้องอ้างพยานเอกสาร คือ หนังสือรับรองของสำนักงานทะเบียนหุ้นส่วนบริษัทกรุงเทพมหานคร ออกให้ ณ วันที่ ๓ มกราคม ๒๕๕๔ ว่า ผู้ถูกร้องที่ ๒ ยังคงมีชื่อเป็นกรรมการบริษัท วงศ์อมร ต่อมามีการจดทะเบียนเปลี่ยนแปลงกรรมการบริษัทต่อนายทะเบียนหุ้นส่วนบริษัทกรุงเทพมหานคร โดยไม่มีชื่อผู้ถูกร้องที่ ๒ เป็นกรรมการบริษัท ปรากฏตามหนังสือรับรองของสำนักงานทะเบียนหุ้นส่วนบริษัทกรุงเทพมหานคร ลงวันที่ ๓๐ มกราคม ๒๕๕๔ ซึ่งเป็นการดำเนินการเกินสิบห้าวันนับแต่วันที่ผู้ถูกร้องที่ ๒ ได้รับเลือกจากวุฒิสภา ทั้งนี้ ผู้ถูกร้องที่ ๒ ไม่มีหลักฐานเป็นหนังสือแสดงการลาออกจากการเป็นกรรมการบริษัทภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ได้รับเลือกจากวุฒิสภาซึ่งผู้ร้องเห็นว่า การลาออกตามความหมายของรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๘ วรรคสอง ต้องเป็นกรณีที่มีหลักฐานชัดเจน การลาออกด้วยวาจาไม่น่ารับฟังได้ ผู้ถูกร้องที่ ๒ มีเพียงพยานบุคคล คือคุณหญิงวนิดา ฯ รับรองว่า ได้รับหนังสือลาออกจากผู้ถูกร้องที่ ๒ แต่ไม่สามารถนำหลักฐาน คือหนังสือลาออกมาแสดงได้ จึงรับฟังไม่ได้ ผู้ถูกร้องที่ ๒ ลาออกจากการเป็นกรรมการบริษัทภายในกำหนดเวลาตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๘ วรรค

ผู้ถูกร้องที่ ๒ อ้างพยานเอกสารในชั้นคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาและชั้นสืบพยาน คือหนังสือคุณหญิงวนิดา ฯ ลงวันที่ ๒๘ ธันวาคม ๒๕๔๓ รับรองในฐานะผู้มีอำนาจลงลายมือชื่อผูกพันวงศ์อมร ฯ ว่า ผู้ถูกร้องที่ ๒ แสดงเจตนาลาออกจากการเป็นกรรมการและผู้ถือหุ้นของบริษัท วงศ์ตั้งตั้งแต่ต้นเดือนเมษายน ๒๕๔๒ เมื่อทราบว่าคุณหญิงวนิดา ฯ เมื่อทราบว่าคุณหญิงวนิดา ฯ เป็นพยานต่อศาลด้วย สรุปได้ว่าระหว่างวันที่ ๓ เมษายน ๒๕๔๒ พยานได้รับแจ้งการลาออกจากการเป็นกรรมการบริษัท วงศ์อมร ฯ จากผู้ถูกร้องทั้งที่เป็นบันทึกและด้วยวาจา แต่จำไม่ได้ว่า ให้ผู้ใดไปดำเนินการถอนชื่อทางทะเบียน ต่อมาเมื่อปลายทางสื่อมวลชนเมื่อปลายเดือนธันวาคม ๒๕๔๓ ผู้ถูกร้องที่ ๒ สอบถามเรื่องนี้พยานตรวจสอบยังไม่ได้ดำเนินการแก้ไขทางทะเบียน และค้นหบบันทึกการลาออกของผู้ถูกร้อง ที่ ๒ แต่ไม่พบ และรับผู้ถูกร้องที่ ๒ ลาออกจากการเป็นกรรมการบริษัทแล้ว เมื่อประมาณวันที่ ๑ ถึง ๓ เมษายน ๒๕๔๒ เหตุที่พยานไม่ได้ติดตามเรื่องจดทะเบียนแก้ไขในเวลานั้น เนื่องจากเห็นว่าผู้ถูกร้องที่ ๒ ไม่เป็นเจ้าของบริษัทที่แท้จริง และไม่เป็นผู้มีอำนาจลงลายมือชื่อผูกพันบริษัท ทั้งนี้ พยานได้ดำเนินการจดทะเบียนแก้ไขถอนชื่อผู้ถูกร้องที่ ๒ ออกจากการเป็นกรรมการบริษัท วงศ์อมร ฯ แล้ว ปรากฏหนังสือรับรองของสำนักงานทะเบียนหุ้นส่วนบริษัทกรุงเทพมหานคร ลงวันที่ ๓๐ มกราคม ๒๕๕๒

พิจารณาแล้ว ผู้ถูกร้องที่ ๒ แสดงเจตนาลาออกจากการเป็นกรรมการบริษัท วงศ์อมร ฯ ต่อคุณหญิงวนิดา ฯ กรรมการผู้มีอำนาจลงลายมือชื่อผูกพันบริษัท โดยคุณหญิงวนิดา ฯ มีหนังสือและผู้ถูกร้องที่ ๒ ยื่นคำให้การเป็นหนังสือของคุณหญิงวนิดา ฯ ซึ่งให้การรับรองว่ารับทราบการเจตนาลาออกจากการเป็นกรรมการบริษัท ทั้งด้วยหนังสือและวาจาตั้งแต่ประมาณวันที่ ๑ ถึง ๓ เมษายน ๒๕๔๒ แล้ว การลาออกจากการเป็นกรรมการบริษัทสามารถกระทำได้โดยแสดงเจตนาต่อผู้มีอำนาจของบริษัทโดยอาจทำเป็นหนังสือหรือด้วยวาจาก็ได้ และหน้าที่ในการจดทะเบียนถอนชื่อออกจากการเป็นกรรมการบริษัทต่อนายทะเบียนหุ้นส่วนบริษัท เป็นหน้าที่ของกรรมการผู้มีอำนาจ ทั้งนี้ เป็นทั่วไปที่ศาลรัฐธรรมนูญได้วางไว้ตามคำวินิจฉัยที่ ๔/๒๕๔๔ ลงวันที่ ๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๔ ๔ การลาออกจากการเป็นกรรมการบริษัท วงศ์อมร ฯ ของผู้ถูกร้องที่ ๒ จึงมีผลตั้งแต่วันที่ ๑ หรืออยู่ตั้งแต่วันที่ ๓ เมษายน ๒๕๔๒ ซึ่งอยู่ภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ได้รับเลือกจากวุฒิสภาให้เป็นกรรมการ ป.ป.ช. เมื่อวันที่ ๒๖ มีนาคม ๒๕๔๒ ผู้ถูกร้องที่ ๒ มิได้กระทำการฝ่าฝืนรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๖วรรคสอง ผู้ถูกร้องที่ ๒ จึงได้รับเลือกเป็นกรรมการ ป.ป.ช. โดยชอบด้วยรัฐธรรมนูญ

ประเด็นที่ ๓ ตามคำร้องที่ขอให้วินิจฉัยว่า หากฟังได้ว่า กรรมการ ป.ป.ช. ทั้งสองคน ผู้ถูกร้องที่ ๑ และผู้ถูกร้องที่ ๒ หรือคนใดคนหนึ่งในสองคนนี้ กระทำการฝ่าฝืนรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๖

วรรคหนึ่ง (๓) และวรรคสอง มาตั้งแต่เริ่มแรกแล้ว องค์ประกอบของคณะกรรมการ ป.ป.ช. จะมีความถูกต้องสมบูรณ์ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๗ วรรคหนึ่ง หรือไม่ และหากฟังได้ว่าองค์ประกอบของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ไม่ถูกต้องมาตั้งแต่ต้น การปฏิบัติหน้าที่ของกรรมการ ป.ป.ช. และคณะกรรมการ ป.ป.ช. จะถูกต้องหรือไม่ เพียงใด นั้น

เมื่อศาลรัฐธรรมนูญได้วินิจฉัยแล้วว่า ผู้ร้องที่ ๑ มิได้ดำรงตำแหน่งกรรมการบริษัท เดอะเบสท์ จำกัด อันเป็นข้อห้ามตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๘ วรรคหนึ่ง (๓) จึงมิได้กระทำการฝ่าฝืนรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๘ วรรคสอง และผู้ร้องที่ ๒ ได้ลาออกจากการเป็นกรรมการบริษัท วงศ์อมร จำกัด ภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ได้รับเลือกให้เป็นกรรมการ ป.ป.ช. จึงมิได้กระทำการฝ่าฝืนรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๘ วรรคสอง ผู้ร้องทั้งสองคนได้รับเลือกเป็นกรรมการ ป.ป.ช. โดยชอบด้วยรัฐธรรมนูญ กรณีตามประเด็นที่ ๓ จึงไม่ต้องวินิจฉัย

โดยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น ศาลรัฐธรรมนูญด้วยคะแนนเสียง ๑๑ เสียง (โดยอีก ๓ เสียงคือ นายจุมพล ณ สงขลา นายปรีชา เฉลิมวณิช และนายอิสสระ นิติทัณฑ์ประภาศ ไม่รับคำร้องไว้พิจารณาวินิจฉัยมาตั้งแต่ต้น) จึงวินิจฉัยว่า ผู้ร้องที่ ๑ และผู้ร้องที่ ๒ มิได้กระทำการฝ่าฝืนรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๘ วรรคหนึ่ง (๓) และวรรคสอง จึงไม่มีปัญหาเกี่ยวกับองค์ประกอบและอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ตามรัฐธรรมนูญ

นายประเสริฐ นาสกุล

ประธานศาลรัฐธรรมนูญ

นายกระมล ทองธรรมชาติ

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

นายจุมพล ณ สงขลา

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

พลโท จุล อติเรก

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

นายปรีชา เฉลิมวณิช

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

นายผัน จันทรปาน

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

LIRT

นายมงคล สระแก้ว	ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ
นายสุจิต บุญบงการ	ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ
นายสุจินดา ยงสุนทร	ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ
นายสุวิทย์ ชีรพงษ์	ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ
นายอนันต์ เกตุวงศ์	ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ
นายอมร รักษาสัตย์	ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ
นายอิสสระ นิตินันท์ประกาศ	ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ
นายอุระ หวังอ้อมกลาง	ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ